

MARCO MALVALDI

BAR LUMEN MURHAT

VIIDEN KORTTIPELI

MARCO MALVALDI

Viiden korttipeli

Suomentanut | Inkeri Koskinen

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Italiankielinen alkuteos *La briscola in cinque* ilmestyi 2007.

Copyright © 2007 Sellerio Editore, Palermo

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Tammi 2014

Painettu EU:ssa

ISBN 978-951-31-7100-1

Isoisälleni ja isoäidilleni

*Caminante, son tus huellas
el camino, y nada más;
caminante, no hay camino,
se hace camino al andar.*

*Kävelijä, olen jalkojesi jälki
polku ei muusta koostu;
Kävelijä, polkua ei ole,
polku ilmestyy kulkiessasi.*

ANTONIO MACHADO

Sisällysluettelo

Prologi	11
Alku	19
Kaksi	37
Kolme	55
Neljä	69
Kahdenkymmenenviiden neliöjuuri	88
Kuusi	114
Seitsemän	127
Kahdeksan	143
Yhdeksän	156
Yhdeksän ja puoli	167
Kymmenen	189
Yksitoista	199
Epilogi	215
Lopuksi	230

Prologi

Kun alkaa huojahdella ja sytyttää uuden tupakan saadakseen vielä viisi minuuttia kulumaan, vaikka kurkkua kuivaa ja kieli liimaantuu kitalakeen niin että voisi kuvitella syöneensä autonrenkaan, vain jotta muutkin sytyttäisivät vielä yhden niin että ilta jatkuisi vielä hetken, no lyhyesti sanottuna siinä vaiheessa on aika mennä nukkumaan.

Oli kymmentä yli neljä aamulla keskellä elokuun helteitä, ja vihreän Micran vierellä seisoivat kolme nuorta miestä. He olivat kaikki juoneet enemmän kuin oli aivan välttämätöntä, Micran omistaja vielä muitakin enemmän. Muita, jotka nyt koettivat saada hänet vakuuttumaan siitä, ettei kannattaisi lähteä ajamaan.

”Meikä ajaa sinut kyllä kotiin”, sanoi kolmikön lyhin, jonka hiukset oli ajeltu kaikkialta paitsi pääläeltä, minkä takia hän muistutti huomattavasti palmua.

”Jätä auto tähän, niin saat kyydin.”

Toinen yritti väittää vastaan. Hän oli juuri tullut diskosta, joten sen lisäksi, että hänen verensä alkoholipitoisuus oli kuin työttömällä venäläisellä, välkyi hänen silmissään pieniä valoja, mikä vaikeutti ajattelemista. Silti hän esitti eriävän mielipiteensä: ”Kuule, jos isä näkee että oon jättänyt auton tänne ja tullut kotiin muiden kyydissä, se sanoo että oon ollut kännissä, ja saan kuulla siitä jumalauta loputtomiin. Isä ei oo mikään typerys.”

”Jos se näkee että jätkä tulee kotiin tuossa kunnossa yksin”, intti Palmupää, ”niin saat kyllä kuulla siitä, plus että meikä saa kuulla siitä etten antanut sinulle kyytiä, ensinnäkin. Ja toisekseen...”

”Ei ei, menen kotiin ihan itsekseni. Ota rauhallisesti, homma hoidossa.”

”Ja sinäkö et sano tähän mitään?” kysyi huolestunut Palmupää kolmion kolmannelta kulmalta, joka oli aiemmin illalla mennyt parturiin, esittänyt toi-

veensa – melko määrätietoisesti, lienee syytä olettaa – ja poistunut liikkeestä polentankeltaisessa kamppauksessa, joka oli koristeltu aistikkaasti violeteilla täplillä kuin punkleopardilla ikään. Lehmämäisesti mullottavat silmät ja puoliavoin suu antoivat hänen olemukselleen viimeisen silauksen.

”Jos kerran siltä tuntuu, niin omapa on asiansa...”
esitti hän kantanaan.

”Hei ääliö, etkö tajua ettei se pääse kuin kymmenen metriä kun se jo ajaa päin puuta?”

”Kuule, tää lähtis nyt. Jos tuntuu etten pärjää, niin kilautan. Sitten voit tulla noutamaan.”

Palmupää katsoi puhujaa, ja hänen ilmeensä sanoi ”kerran jääräpää, aina jääräpää”, mihin hän sai vastaukseksi täysin ilmeettömän katseen, joka tarkoitti ”ei voisi vähempää kiinnostaa, parin minuutin päästä vedän sikeitä”.

”Selvä, anna palaa, me odotetaan tässä kymmenen minuuttia. Jos...”

”Ota rauhallisesti, kilautan jos en pärjää.”

Nuori mies oli tehnyt kaikkensa puhuakseen mahdollisimman selkeästi ja varmasti. Ikään kuin olisi jo selviämään päin. Todellisuudessa hänen

päässään kaikui ja liikkeessa tuntui kuin muu maa-
ilma olisi seurannut pienellä viiveellä.

Hän veti syvään henkeä, haparoi avainta taskus-
taan ja löysi sen heti, mikä tuntui hyvältä enteeltä.
Hän katsoi avainta hetken, nyökkäsi hyväksyvästi ja
ahtautui autoon. Hän sulki oven, käänsi avainta ja
lähti liikkeelle suuremmitta ongelmitta.

Noin kilometrin päässä, männikön parkkipai-
kan kohdalla, hänen oli pakko pysähtyä. Tuntui
kuin auto olisi tehty kumista, se kallistui pelot-
tavasti koko ajan toiseen suuntaan, aivan kuin
hän olisi ollut pesukoneen sisällä ja rumpu olisi
pyörinyt hänen ympärillään. Loiskis, loiskis, lois-
kis.

Hän aukaisi auton oven, mikä ei tällä kertaa käy-
nyt aivan helposti, ja nousi ulos.

”Raitis ilma tekee taatusti hyvää.”

Vaikka hän oli yksin, hän puhui mahdollisim-
man huolitellusti uskotellakseen itselleen, että oli
ajokunnossa. Ja myös pysytelläkseen hereillä, mikä
ei ollut helppoa.

”Mutta nyt tarvis kyllä virtsata. Kyllä vain. Niinpä
niin. Se taitaa tosiaan olla tarpeen.”

Yksinpuhelunsa aikana hän lähestyi yhtä parkki-paikan roskalaatikoista.

Edellisenä yönä oli satanut, ja helteestä huolimatta maa oli vielä kurainen. Lätäköitä väistellen hän saapui laatikon luo, kävi mielessään lyhyen keskustelun jonka päätteeksi hän julisti laatikon keisarilliseksi urinaaliksi.

Kun hän noin vuosisadan kuluttua veti veto-ketjun ylös, huomasi hän että roskalaatikossa oli tyttö. Melko sievä tyttö, hän tuumasi myös. Lähes samalla hetkellä jokin sanoi hänelle, että tytön täytyi olla kuollut. Hän ei kuitenkaan ällistynyt. Itse asiassa hän pysyi rauhallisena tavalla, jonka vain alkoholi mahdollistaa, ja alkoi ajatella ääneen. Toisin kuin dekkareissa, löytö ei selvittänyt hänen päätään.

”Tunnenko minä hänet? Ei, en taida tuntea. Tarttee ilmoittaa tästä poliisille. Palaan autolle ja otan puhelimen.”

Hän teki niin ja sai havaita, että puhelimen akku oli loppunut.

”No hitto vie, juuriko nyt? Ja mihin minä nyt menen?”

Nuori mies katsoi ympärilleen aivan kuin olisi odottanut jonkun kertovan hänelle mitä nyt piti tehdä.

”Hetkinen. Näin matkan varrella baarin joka oli auki. Hengitetäänpäs nyt syvään, noin. Tarttee keskittyä ja saada tämä pyöriminen lakkaamaan, muuten ei kyllä onnistu.”

Ennen kuin hän istuutui autoon, kädet jo valmiiksi eteen kohotettuina, keskittyi hän parin, kolmen minuutin ajan. Paradoksaalisesti hän tunsu olonsa huojentuneeksi: ajatus kotiinpaluusta tähän kello-aikaan ja tässä kunnossa oli pelottanut häntä, mutta ruumiin löytäminen oikeuttaisi sekä myöhästymisen että veren alkoholipitoisuuden. Onhan ihmisellä, joka löytää ruumiin, oikeus sentään ottaa ryyppy, eikö? Niinpä häntä ei ainakaan pelottanut enää.

”No niin, kaikki hyvin. Rauhassa, seuraa valkoista viivaa niin pääset kyllä perille asti.”

Hän tosiaan pääsi perille ajettuaan vielä yhden pelottavan minuutin ajan. Hän nousi autosta ja suuntasi baarin ovelle. Tokenehan nyt, hän komensi ensin itseään. Sitten hän käänsi lasioven kahvaa ja astui sisään. Tiskin takana baarinpitäjä tiskasi laseja

ja asetteli niitä paikalleen. Hän katsoi tulijaa uteliaana. Nuori mies koetti ryhdistäytyä ja hymyillä, mikä korosti hänen päihtymystään entisestään, ja näin hymyillen hän kysyi: ”Anteeksi, onko täällä puhelinta?”

”Tuolla jäätelöpakastimen takana.”

Hän oli jo menossa soittamaan kun sisäinen ääni pysäytti hänet. Hän kohotti etusormensa ja kysyi: ”Eihän minun tarvitse tilata mitään?”

”Puhelimen toiminnan kannalta se ei ole välttämätöntä”, baarinpitäjä vastasi.

Nuori mies pääsi puhelimen luo, valitsi numeron ja sanoi: ”Haloo satakolmetoista? Kuulkaas, olisi sellaista asiaa, että löysin äsken kuolleen tytön roskalaatikosta, ihan tosiaan kuolleen, siitä olen varma.”

Lyhyt hiljaisuus.

”Kyllä kyllä, männikön parkkipaikalla, siellä missä saksalaiset käyvät piknikillä, mutta se tyttö näytti kyllä italialaiselta, tummatukkainen.”

Lyhyt hiljaisuus.

”Kyllä, tiedän itsekin, että olen humalassa, mutta katsokaas kun tämä on totta! Mutta ihan oikeasti...”

anteeksi, mutta te olette tosi kovapäinen! Se on ihan totta...”

Hiljaisuus.

Hän sulki puhelimen ja katsoi sitä hetken.

”Löivät luurin korvaan”, hän totesi epäuskoisella ja hieman loukkaantuneella äänellä.

Sillä välin baarinpitäjä oli tullut tiskin takaa ja tuijotti häntä jokseenkin ällistyneesti, mutta myös aavistuksen ankarasti.

”Onko siellä tosiaan ruumis?”

”No on, luojan tähden. Se on tuolla männikön parkkipaikalla, siellä missä...”

”Ymmärsin. Tule, mennään yhdessä. Näytä se, niin sitten minä soitan vuorostani poliisille.”

Baarinpitäjä otti savukkeet tiskiltä, sytytti yhden samalla kun katsoi kelloa ja meni sitten ulos nuorukainen perässään.

”Anna avaimet, minä ajan.”

Alku

Ainoa, mitä voi mukavasti tehdä elokuun puolivälissä täsmälleen kello kaksi iltapäivällä, silloin kun joutuu hengittämään kostean helteen tukahduttavaksi muuttamaa ilmaa ja koettaa olla ajattelematta, että illalliseen on vielä kuusi tai seitsemän tuntia, on mennä ystävien kanssa baariin lasilliselle.

Siellä istutaan pikku pöytään taivasalle, asetellaan haarovälistä läpimäriksi hionneet housut hyvin, annetaan hien haihtua kymmenen sekunnin ajan ja sitten sitä onkin taas oma itsensä. Seurueen parhaassa kunnossa oleva menee sisälle tilaamaan, koska baarimikko on teidät havaittuaan vain mulkaissut vihamielisesti ja tiskaa nyt laseja (tai pikemminkin lasia; samaa kuin jo viisi minuuttia sitten,

joten jos kukaan ei mene sisään tilaamaan, voi yhtä hyvin unohtaa koko jutun.)

Olennaista on kuitenkin, että käy pieni tuulenhenkonen. Juuri oikean vahvuinen tuulenvire, joka nostaa paidan kevyesti irti iholta, laskee hellästi selkänikamat ja viilentää varpaitten välit, joille muovinen varvastossu on suonut kovin vähän huojenusta, mutta kuitenkin tarpeeksi hentoinen, ettei se sotke yliheittokampausta. Merituulen suolainen tuoksu aukaisee sieraimet ja houkuttelee hengittämään, ja kun tarjoilijan tehtävät hoitaakseen ottanut sankari palaa mukanaan juomat ja pelikortit, mieli on taas tyyni ja iltapäivä melko lailla pidemällä.

Tällaiset asiat tuntuvat mukavilta kaksikymmenvuotiaana: kahdeksankymmenen iässä ne ovat elämän suola.

Pikku ryhmä Bar Lumen ulkopuolella, mäntymetsän katveessa, koostuu neljästä reippaasta vanhasta ukosta. He edustavat seudun selvästi yleisintä vanhustyyppiä. Kilpailevia ryhmiä on kaksi: vanhat ukot, joilla on mukanaan kävelykeppi ja lap-

senlapsi, ja vanhat mummot, jotka kutovat sukkaa ovensuussa. Molemmat ovat kuitenkin vähenemään päin.

Kaksituhattaluvun kynnyksellä, aikana jota ei voi liikaa manata, on Pinetasta tullut viimeistä piirtoa myöten muodikas kylpyläpaikka, josta kotiseutuaktiivit pyrkivät armotta hävittämään edellä mainitut ryhmät katukuvaa pilaamasta. Sen baarin tilalle, jonka edessä vanhukset tapasivat pelata bocce-peliä, avattiin ulkoilmadiskopubi. Lapsenlapsille tarkoitettun leikkipuiston paikalle mäntymetsään ilmestyi ulkoilmakuntosali, eikä mistään löydy enää ainuttakaan penkkiä, ainoastaan moottoripyörätelineitä.

Riitelystä päätellen nämä neljä ukkoa ovat varsin hyviä ystäviä: kolme heistä istuu paavillisen arvokkaasti muovituoleilla, yksi seisoo ja kannattelee tarjotinta, jolla on korttipakka, yksi fernet, yksi olut sekä yksi sambuca, jossa on kärpänen. Yksi istujista heiluu kuin tarantellan pistämänä.

Jotain selvästikin puuttuu.

”Entä kahvi?”

”Ei se tehnyt sitä.”

”Ei tehnyt sitä? Ja miksei muka?”

”On kuulemma liian kuuma.”

”No, eikö se piru vie liene oma asiani, onko nyt vai eikö ole liiaksi kuuma? Ihan kuin ei piisaisi, että se yksi riivinrauta on alvariinsa laskemassa minun tupakoita, niin eikö vaan rupea baarimikkokin huolehtimaan minun terveydestä! Nyt se saa tietää huutia!”

Ampelio Viviani, 82 vuotta, eläköitynyt rautatie­läinen, kohtalaisen hyvä entinen harrastelijapyö­räilijä ja kiroilukilpailun ylivoimainen voittaja 26 peräkkäisenä vuonna aina vuodesta 1956 alkaen, jol­loin kilpa käytiin ensimmäisen kerran (virallisesti) Unità di Navacchion juhlissa, nousee ylpeästi käve­lykeppinsä varassa pystyyn ja suuntaa kohti baaria kuin paraskin vallankumoussankari.

”Katsokaas, kuinka se tällä kertaa lähti liikkeelle, varsinainen Ronaldo!”

”Ai yhtä hyvä käyttämään keppiänsä, vai?”

Päästyään tiskille Ampelio heristää baarimikolle keppiään: ”Massimo, yksi kahvi.”

Massimo viipaloi pää painuksissa sitruunoita lavuaarin luona. Toimenpide vie kaiken hänen huo-

mionsa, hän on kuin meditoiva buddhalaismunkki. Samaan askeettiseen tapaan hän vastaa: ”Ei kahvia. Nyt on liian kuuma. Myöhemmin. Ehkä.”

”Kuule kusipää, tämä ukko oli Abessiniassa rintamalla, niin että sinultako nyt löytyy rahkeita tokaista, että on liian kuuma ottaa kahvia?”

Pää edelleen painuksissa Massimo vastaa hyökkäykseen: ”Ei ole liian kuuma juoda kahvia. On liian kuuma keittää kahvia. Vai haluaisitko todella panna minut tuon turkkilaisen saunan eteen hikoilemaan kuin härkä? Kurjan, laihan kahvin vuoksi, josta ei tulisi erityisen hyvää tämän kaamean kosteuden takia? Ota kunnollinen jäätee, minä tarjoan.”

”Jaa että jäätee! Jos paha oloa havittelisin, niin olisin jäänyt tiiraamaan televisiota isoäitis kanssa! Minä en tähän juottolaan enää jalallani astu.”

Massimo nostaa päänsä, lopultakin.

Hän on kolmissakymmenissä, hiukset ja parta ovat kiharat; ulkonäössä on aavistus arabia, mitä korostaa polviin asti ulottuva paita, joka tuntuu taianomaisesti hylkivän hikiläikkiä. Hänen ilmeensä on synkkä, pahantuulinen. Hän luo silmänsä hetkeksi taivaaseen, lyhyesti eikä mitenkään

teatraalisesti. Sitten, katse jälleen sitruunoissa, hän vastaa: ”Kuule isoisä, tämä on koko Pinetan ainoa baari, jossa sinua siedetään, ja sekin vain siksi, että minä satun olemaan paikan omistaja. Jos siis haluat kahvia, odota pari kolme tuntia, töihinhän sinä et kuitenkaan ole menossa.”

”Anna yksi grappa. Ja piru äitis periköön.”

Ampelio on palannut pöytään; Aldo, ravintola Boccaccion omistaja, sekoittaa paraikaa kortteja ja kysyy: ”Mitä pelataan? Scopaa, briscolaa, tressetteä?”

Kaksi muuta pöydän ääressä istuvaa kanta-asiakasta kohottaa päänsä. Ensin postilaitokselta eläkkeelle jäänyt Gino Rimediotti, joka kantaa 75 ikävuottaan huonosti, aloittaa samalla tavalla kuin aina ennenkin: ”Kaikki käy. Kunhan ei tuon yhden parina tartte pelata.”

”Olehan siinä. Niin kuin se muka aina olisi juuri minun syytä...”

”Mutta kun se on aina juuri sinun syytä! Et kerta kaikkiaan ikinä muista mitkä kortit on jo tulleet, et vaikka hirsipuulla uhattaisiin.”

**TERVETULOA BAR LUMEEEN,
HELTEISEN ITALIALAISKYLÄN
HERMOKESKUKSEEN, JOSSA MURHIEN
RATKOMISEN OHELLA KESKITYTÄÄN
JUORUILUUN, PALTURIN PUHUMISEEN
JA MUIDEN ASIOISTA HUOLEHTIMISEEN.
KAIKKIEN AIKOJEN HILPEIN
DEKKARISARJA ALKAA TÄSTÄ!**

Pinetan idyllisestä rantakylästä löytyy nuoren naisen ruumis. Bar Lumen isäntä Massimo ei haluaisi sekaantua asiaan, mutta baarissa alituisen korttia iskevien eläkeläispappojen juoruilu tekee siitä vaikeaa. Massimon looginen mieli alkaa väkisinkin hahmottaa tapahtumien kulkua, ja kun totuus viimein valkenee, pölkkypäisellä komisario Fuscolla on ihmettelemistä. Toraisilla ukoillakin on ongelma: mistäs nyt juorutaan?

**VAROITUS: SISÄLTÄÄ
ÄREÄN BAARINPITÄJÄN
JA MAHDOTTOMIA
KANTA-ASIAKKAITA!**

9 789513 171001

84.2 WWW.TAMMI.FI ISBN 978-951-31-7100-1
KANNEN KUVA: SHUTTERSTOCK